

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 467/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovvej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Andrášiovou, B. Bartóka 12, Rimavská Sobota, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Prievidza č. k. 2 Tp 38/2022-2-V-OS PD z 21. júna 2022, postupu a príkazu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej centrály osobitných druhov kriminality, Bratislava č. PPZ-NCODK-OFV5-V-8-005/2022-US z 13. júna 2022 v spojení s postupom a príkazom prokurátora Krajskej prokuratúry v Trenčíne z 20. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 28. júla 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1, 2 a 3 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktoré boli porušené postupom a príkazom na domovú prehliadku v záhlaví označeného všeobecného súdu a predchádzajúcim príkazom policajného vyšetrovateľa v spojení so súhlasom prokurátora krajskej prokuratúry. Sťažovateľka sa domáha tiež priznania finančného zadostučinenia v sume 13 500 eur a náhrady trov konania v sume 410,26 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka, ktorá poskytuje účtovnícke služby pre podnikateľské subjekty, bola vo svojom rodinnom dome v obci Kľačno, ktorého je jedinou vlastníčkou a užívateľkou, podrobená 29. júna 2022 so začiatkom o 5.10 h domovej prehliadke. Súčasne jej bolo prehliadnuté aj osobné motorové vozidlo AUDI A4.

3. V priebehu domovej prehliadky bol sťažovateľke doručený príkaz na domovú prehliadku. V príkaze okresného súdu vydaným sudcom pre prípravné konanie sa uvádza, že je dôvodné podozrenie, že v mieste jej trvalého bydliska sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, a to počítače, USB kľúče a iné technické zariadenia, na ktorých by mala nachádzať kompletná účtovná agenda spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], od roku 2020 až do súčasnosti, a to v elektronickej podobe, ako aj v listinnej podobe. Súčasne z neho vyplýva, že 28. júna 2021 vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trenčíne uznesením ČVS: KRP-56/2-VYS-TN-2021 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie za pokračovací obzvlášť závažný zločin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 a 6 písm. a) a c) Trestného zákona v časti spáchaný v štádiu pokusu, a to na skutkovom základe uvedenom v príkaze na domovú prehliadku, pričom neznámy páchatel mal vylákať dotácie na nájomné od Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky. Toto trestné konanie sa v súčasnosti vykonáva na novovzniknutom útvere označenom v záhlaví tohto rozhodnutia. Z odôvodnenia príkazu napokon ďalej vyplýva, že na základe operatívnych previerok bolo zistené, že sťažovateľka viedla účtovnú agendu uvedenej spoločnosti, pričom mala sídlieť na adrese [REDAKOVANÉ], kde však nebolo jej reálne pracovisko zistené. Z uvedeného dôvodu preto malo byť dôvodné podozrenie, že v mieste jej trvalého bydliska sa nachádzajú uvedené veci súvisiace s trestnou činnosťou.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti brojí proti tomu, že príkaz na domovú prehliadku bol vydaný okresným súdom nezákonne, nelegitímne a ústavne nekonformne a jeho realizáciou došlo k zásahu do jej označených základných práv zaručených ústavou a práva zaručeného dohovorom. Konkrétne jej argumentácia spočíva v týchto skutočnostiach:

a) v minulosti viedla účtovnú agendu spoločnosti [REDAKOVANÉ], avšak nikdy nesídlila na adrese [REDAKOVANÉ], s touto adresou nemá nič spoločné a pokiaľ by bola zo strany orgánov činných v trestnom konaní vopred kontaktovaná, určite im poskytne súčinnosť,

b) v trestnom konaní žiadna osoba zatiaľ obvinenou nie je (trestné stíhanie vo veci bolo začaté uznesením z 28. júna 2021, teda rok pred vykonávaním domovej prehliadky). Poukazuje na postup podľa § 89a Trestného poriadku, kedy mala byť vyzvaná na vydanie veci, ktorá má slúžiť na účely dokazovania, pokiaľ by takouto vecou disponovala,

c) nebola splnená ani požiadavka proporcionality, pretože podľa § 104 ods. 1 Trestného poriadku možno domovú prehliadku vykonať len po predchádzajúcej výzve toho, u koho sa má taký úkon vykonať, a to len vtedy, ak sa výzvou nedosiahlo dobrovoľné vydanie hľadanej veci alebo odstránenie iného dôvodu, ktorý viedol k takému úkonu. Z odôvodnenia príkazu na domovú prehliadku vydaného sudcom okresného súdu pre prípravné konanie nevyplýva, že by takáto výzva mala byť učená a nevyplýva to ani zo zápisnice z domovej prehliadky z 29. júna 2022,

- d) boli jej odňaté dva počítače, ktoré sú jej vlastníctvom, z ktorých jeden je herný a druhý používa pre súkromné potreby, v ktorých sa však nenachádza žiadna účtovná agenda týkajúca sa spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Tu mal prichádzať do úvahy tiež postup podľa § 91 Trestného poriadku,
- e) kópie počítačových údajov neboli pri domovej prehliadke políciou stiahnuté z počítača tak, ako to určoval príkaz krajskej prokuratúry, pričom polícia jej nezákonne odňala úspory v hotovosti spolu v 9 100 eur, na čo však nemala žiadny zákonný dôvod, pretože nejde o peniaze pochádzajúce ani z trestnej činnosti vo vyšetrovanej veci a ani z inej trestnej činnosti,
- f) o nedodržaní zásady nevyhnutnosti svedčí i tá skutočnosť, že bola v deň domovej prehliadky vypočítaná ako svedok v tejto trestnej veci, keď vydala počítačové údaje z jej pracovného počítača v jej kancelárii na adrese [REDAKOVANÉ], ktoré obsahovali v elektronickej podobe účtovné údaje spoločnosti [REDAKOVANÉ],
- g) sťažovateľka namieta neprimeranosť domovej prehliadky v skorých ranných hodinách, jej zobudenie na veľký buchot v dome, kde sa pohybovalo ozbrojené komando v počte niekoľkých mužov, kukláčov, boli ozbrojení dlhými zbraňami, bola len v nočnej košeli, postavili ju čelom k stene, mierili na ňu zbraňami, opakovane vykrikovali, že kto je ešte v dome. Bol to pre ňu absolútny šok, z ktorého sa nevie doteraz spamätať. Počas vykonávanej prehliadky sa nemohla vzdialiť ani sama ísť na WC, cítila sa ako zločinec. Uvedeným postupom nebola rešpektovaná dôstojnosť sťažovateľky a bolo hrubo narušené jej právo na súkromie. Odvtedy sťažovateľka trpí zdravotnými ťažkosťami a po uvedenom zásahu sa jej stav zhoršil a momentálne je v dôsledku uvedeného stále práceneschopná,
- h) súčasne bolo poškodené jej dobré meno v oblasti súkromného a pracovného života, pretože obec [REDAKOVANÉ] je malá obec, kde ju každý pozná, býva tam celý život, spoluobčania v obci vedia, akú profesiu vykonáva, a takýmto zásahom to zasiahlo aj jej dobrú povesť,
- i) sťažovateľka preto napadla postup orgánov činných v trestnom konaní pri vykonávaní domovej prehliadky a prehliadky iných priestorov sťažnosťou podľa „*zák. č. 9/2010 Z. z.*“, ktoré má riešiť Prezídium Policajného zboru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka argumentuje dôvodmi v bode 4 písm. a) až i) a brojí proti tomu, že príkaz na domovú prehliadku bol vydaný sudcom pre prípravné konanie okresného súdu v spojení s príkazom krajskej prokuratúry nezákonne, nelegitímne a ústavne nekonformne a jeho realizáciou došlo k zásahu do jej označených základných práv zaručených ústavou a jej práva zaručeného dohovorom. Vykonaná domová prehliadka nespĺňala požiadavku nevyhnutnosti a proporcionality.

6. Ochrana obydlia je súčasťou širšej kategórie, ktorou je ochrana súkromia. Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých ustanoveniach ústavy, naproti tomu ochrana práva na súkromie je v dohovore sústredená v čl. 8. Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“). Tak je to aj v súvislosti s danou problematikou.

7. Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa namietaného porušenia čl. 8 dohovoru po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti označeného článku, ESLP presúva svoju

pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Ako prvé nastupuje posúdenie kritéria legality (že k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (že k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov vymedzených čl. 8 ods. 2 dohovoru) a napokon proporcionality zásahu, teda že zásah bol v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutný.

8. V posudzovanom prípade došlo k obmedzeniu domovej slobody na zákonom podklade, ktorý predstavujú ustanovenia § 91 písm. a) a § 99 a nasledujúcich Trestného poriadku, pričom toto obmedzenie sledovalo legitímny cieľ – verejný záujem na odhalení trestnej činnosti.

9. Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade záujmu sťažovateľky (garancia domovej slobody), na druhej strane verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti.

10. Z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutej domovej prehliadky a jej konformnosti s ústavou a dohovorom bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či bol zásah do domovej slobody sťažovateľky primeraný, teda či zodpovedal zmienenej požiadavke proporcionality, inými slovami, či súd, ktorý k vykonaniu domovej prehliadky privolil, náležite zohľadnil všetky relevantné okolnosti prípadu, a či bol v celom svojom rozsahu konflikt spoločenského záujmu na náležitom vyšetrení trestnej činnosti s domovou slobodou sťažovateľky vyriešený v duchu požiadavky spravodlivej rovnováhy.

11. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených listín ústavný súd zistil, že podkladom pre vydanie príkazu na domovú prehliadku bol príkaz sudcu okresného súdu pre prípravné konanie, ktorému predchádzal príkaz krajskej prokuratúry, ktorý zase vychádzal z podnetu na predloženie návrhu na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky podaného vyšetrovateľom.

12. Zo zápisnice o vykonaní domovej prehliadky z 29. júna 2022 vyplýva, že prehliadke predchádzala výzva podľa § 104 Trestného poriadku (nie ako to uvádza sťažovateľka, pozn.), a hoci boli nájdené a zaistené osobné veci sťažovateľky, táto v zápisnici nevzniesla žiadnu námietku proti nezákonnosti a priebehu prehliadky. Súčasne z výpisu zo živnostenského registra predloženého sťažovateľkou vyplýva, že miesto jej podnikania je zhodné s adresou jej rodinného domu, hoci pri činnosti – „*oprávnenie vykonávať vedenie účtovníctva a administratívne práce*“ má uvedenú inú adresu. Zo zápisnice o vydaní veci z 29. júna 2022 o 7.42 h tiež vyplýva, že sťažovateľka na základe predchádzajúcej výzvy zasahujúcich osôb poskytla a dobrovoľne vydala počítačové údaje z osobného počítača a tiež kľúče od jej kancelárie [REDAKOVANÉ], pre účely ich skontrolovania.

13. Judikatúra ústavného súdu a ESLP v súvislosti so zásahmi do domovej slobody zvykne pri posudzovaní kritéria proporcionality v prvom rade skúmať, či boli dotknutému subjektu poskytnuté dostatočne účinné záruky proti zneužitiu domovej prehliadky v podobe súdnej kontroly, vykonanej spravidla formou predchádzajúceho súhlasu sudcu s domovou prehliadkou. Ústavný súd je toho názoru, že dôvody, ktoré okresný súd vo vydanom príkaze prezentoval, neboli vágne a spolu s návrhom prokurátora, podnetom vyšetrovateľa a ďalšími podkladmi uvedenými v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia poskytovali veľmi podrobnú identifikáciu dôvodov zakladajúcich podľa názoru orgánov činných v trestnom konaní, že u sťažovateľky, v jej obydli uvedenom ako miesto podnikania podľa živnostenského oprávnenia

sa môžu nachádzať veci súvisiace s predmetnou trestnou činnosťou. Príkaz okresného súdu na domovú prehliadku spolu s ostatnými podkladmi, na základe ktorých bol príkaz vydaný, podľa názoru ústavného súdu poskytovali dostatočne pregnantnú špecifikáciu dôvodov prehliadky obydlia sťažovateľky, pretože bolo dôvodné podozrenie, že v mieste trvalého bydliska menovanej sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, a to počítače, USB kľúče a iné technické zariadenia (slúžiace na prenos a prechovávanie dát), na ktorých by sa mala nachádzať kompletná účtovná agenta spoločnosti: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], od roku 2020 až do súčasnosti, a to v elektronickej podobe, a taktiež účtovná agenda za už uvedené obdobie menovanej spoločnosti v listinnej podobe, a to zmluvy, objednávky, dodávateľské a odberateľské faktúry, príjmové a výdavkové pokladničné doklady, účtovný denník, pokladničná kniha, bankomatové karty, žiadosti o dotácie, výpisy z bankových účtov patriacich uvedenej spoločnosti a iné listinné materiály súvisiace s predmetnou vecou, nástroje a výnosy trestnej činnosti, ako aj ďalšie veci súvisiace s touto a inou trestnou činnosťou alebo veci z trestnej činnosti pochádzajúce. V príkaze bol tiež ohraničený čas jej vykonania od 0.01 h 22. júna 2022 do 23.59 h 30. júna 2022 a určené osoby, ktoré ju mali vykonať.

14. Ďalšie z relevantných okolností, ktoré ústavný súd pri posúdení proporcionality vykonaného zásahu zohľadnil, boli povaha vyšetrovaného trestného činu (stupeň jeho závažnosti), potenciálne možnosti orgánov činných v trestnom konaní pri zabezpečovaní dôkazov, ako aj odôvodnenosť príkazov sudcu pre prípravné konanie a krajskej prokuratúry, ktorým nemá ústavný súd z ústavného hľadiska čo vytknúť. Pokiaľ sťažovateľka namieta nezákonnosť, nelegitímnosť a ústavnú nekonformnosť vydaného súdneho príkazu okresného súdu [úvodný odsek bodu 4 v spojitosti s písm. a) tohto bodu], bolo potrebné v prvom rade skúmať, či príkaz bol vydaný v súlade s § 100 ods. 1 a § 181 Trestného poriadku (na návrh prokurátora, či písomnosť je jasná, a nie vágne odôvodnená a pod.). Podľa príkazu na domovú prehliadku vydaného sudcom domová prehliadka sa vykonala u sťažovateľky doma ([REDAKOVANÉ]), a nie v mieste sídla spoločnosti, ktorej mala viesť účtovníctvo, pretože týchto priestorov sa príkaz na prehliadku netýkal.

15. Sťažovateľka namieta dôvodnosť a nevyhnutnosť domovej prehliadky v kontexte na postup podľa § 89a Trestného poriadku, keď mala byť vyzvaná na vydanie pre dokazovanie trestného konania potrebných vecí. Sudca pre prípravné konania vzhľadom na vyšetrovanú trestnú činnosť pravdepodobne vyhodnotil situáciu, že takúto výzvu je potrebné realizovať priamo pri domovej prehliadke. Výzva v súlade s § 104 ods. 1 Trestného poriadku podľa zápisnice o domovej prehliadke vykonaná použitá bola. Ústavný súd zo záznamu však nevie zistiť, prečo nebola vydaná požadovaná vec sťažovateľkou a prečo sa pokračovalo v prehliadke domu i auta najmä v súvislosti s tvrdením sťažovateľky, že požadované veci následne vydala pri svojom výsluchu. Tieto námietky súvisia skôr so samotnou realizáciou domovej prehliadky a prehliadky auta ako dôvodnosťou vydaných príkazov na prehliadky. Istú disproporciu ústavný súd vzhliadal v príkaze na domovú prehliadku pre vydanie počítača, hoc postačilo nariadiť odňatie potrebných dát z počítača v súlade s príkazom krajskej prokuratúry na vyhotovenie a ponechanie kópie počítačových dát z počítačov, ku ktorému pri samotnej realizácii domovej prehliadky prehliadajúci orgán mal k dispozícii potrebné prostriedky [námietky sťažovateľky v bode 4 písm. d) a prvej vete písm. e)]. Samotná táto čiastočná neúmernosť príkazu na domovú prehliadku v pomere k sledovanému legitímnemu cieľu a ostatného legálneho postupu a častí príkazu na domovú prehliadku nedosahuje ústavne rozmery.

16. Ústavný súd po preskúmaní veci konštatuje, že domová prehliadka u sťažovateľky bola vykonaná na účel objasnenia závažného trestného činu (zločin ekonomickej povahy), a hoci sťažovateľka skutočne vo vyšetrovanej trestnej veci nijako dovtedy nefigurovala, podstatné pre posúdenie veci je to, či v relevantnom čase nariadenia domovej prehliadky predostrel súdny príkaz dostatočné argumenty, osvedčujúce dôvodné podozrenie (nie absolútnu istotu) o prítomnosti veci dôležitej pre trestné konanie v dotknutom obydli. Potenciálne relevantné dôkazy – účtovné dokumenty a iné nosiče takéto informácie obsahujúce, súvisiace s trestnou činnosťou, nebolo možné zabezpečiť nepochybne inak ako ich zaistením u osôb, ktoré nimi disponovali. Rozsah domovej prehliadky bol príkazom súdu náležite limitovaný, keďže príkaz obsahoval presnú identifikáciu vecí, na ktoré sa mala prehliadka sústrediť a obmedziť (bod 13).

17. V tomto smere ústavný súd vníma i pozíciu sťažovateľky vo vyšetrovanom prípade, ako aj jej vecné argumenty uvedené v bode 4 d) druhej vete, e) g) a h) a možno aj ňou naznačený nevhodný spôsob vykonania domovej prehliadky, ako aj rozsah možných negatívnych následkov vykonanej prehliadky na povest' sťažovateľky, ale tieto skutočnosti boli a sú predmetom jej sťažnosti podľa osobitného zákona na postup polície a s ústavnosťou a odôvodnenosťou súdneho príkazu na domovú prehliadku ako takou nijako priamo nesúvisia.

18. Na základe komplexného posúdenia všetkých relevantných faktorov v okolnostiach prípadu tak ústavný súd dospel k záveru, že zásah do domovej slobody sťažovateľky bol odôvodnený a primeraný sledovanému cieľu (bod 15), a teda je ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi, vyplývajúcimi zo sťažovateľkou uvedených článkov ústavy a dohovoru, porušenie ktorých namieta.

19. Vychádzajúc zo záverov uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol (obdobne m. m. II. ÚS 121/2020).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu